

sympathieën. Maar zijn portret is een nuance meer psychologisch (-beschrijvend), dies ook een nuance minder idealiseerend.

Ik hoorde het portret van Couwenberg dikwijls „mondain” noemen. Het is dat meestal niet. Doch mondaine figuren kan men niet schilderen alsof het kloosterlingen waren. Hoe weinig Couwenberg milieu, beroep en maatschappelijke situatie van een geportretteerde accentueert (het is tenslotte niet wat hem het eigenlijke lijkt of het meeste boeit), verbergen doet hij zoodanige bepaaldheden niet. En al portretteerde hij een pianiste niet aan haar vleugel, een schilderes niet met haar palet, een criticus zonder pen of papier, een aristo als een heer op Maandag en verschillende nationaliteiten in internationaal gangbare kleeding, men zal de pianiste niet voor een schilderes houden noch den criticus voor een aristocraat of een cocotte van Marseille voor een New Yorksche bankiersvrouw.

De waarde van een portrettist wordt voor geen gering deel bepaald door zijn eigen leven, levenshouding, levensomstandigheden, het milieu waaruit hij voortkwam, de milieu's waarin hij is gaan verkeerden, de ruimte die hij zocht, het psychische voedsel dat hij tot zich nam, zijn natuurlijke mate van open staan voor anderen, zijn vermogen om vele anderen te begrijpen — hetgeen ontwikkeld kan worden zoowel in het leven, als door de litteratuur: een portrettist zonder boekenkast is een portrettist met tekorten.

Couwenberg kreeg een universitaire opleiding: rechten te Leiden, deed zijn candidaats-examen doch brak zijn studie af en ging schilderen (1918). Gehoorzaamde hij toen aan een roep van het bloed? Er zijn schilders van zijn naam geweest onder de naar Delft in den tachtigjarigen oorlog uitgeweken Brusselaars. Na 1800 weer: A. J. Couwenberg, een schilder van landschap, H. W. Couwenberg, jong gestorven, een gevoelig portrettist — in de manier van zijn tijd — volgens een teekening die ik zag. Een zuster van Stefaan schildert ook.

Hij werd dus schilder, vijf en twintig jaar oud. Dat is laat. Bovendien is hij, als gezegd, autodidact, afgezien van den zeer korten tijd dat hij les nam van W. van Konijnenburg. Het verwondert dus niet dat hij zich langzaam en ongelijkmatig ontwikkelde, dat hij de gewone nadeelen van een laat begin en van het zelfonderricht moest ondervinden, den voortdurenden strijd om het realiseeren van een visie rijker en rijper dan de technische verworvenheden. Zoodanige schilders komen altijd pas laat waar zij wezen moeten, maar zoodanige schilders winnen het op den duur van de gemakkelijke talenten, die, eens be-